

MN. ANTONI PONS ES MORT

PER FRANCESC DE B. MOLL

A l'edat de vuitanta-vuit anys és mort, a Ciutat, el prevere i erudit Mn. Antoni Pons Pastor, persona molt coneguda, popularíssima, no sols per les seves activitats d'historiògraf sinó també pel seu caràcter extravertit, ple de dinamisme i de simpatia.

Es just que fem memòria de la seva llarga i profitosa feina de collector i elaborador de documentació històrica referent a Mallorca. Pocs homes han passat tantes hores com ell dins l'arxiu del Regne de Mallorca amb la més constant dedicació a la còpia de documents i a la presa de notes per a aclarir fets relacionats amb la vida secular del nostre poble. Com a resultat d'aquesta insistent tasca investigadora, queda un bon esplet de publicacions molts diverses en extensió i en temàtica, de les quals donarem notícia succincta.

Es va distingir com a biògraf amb aquests llibres o opuscles: **BIOGRAFIA DE PERE D'A. PENYA** (1925); **FRA MARIO DE PASSA, LULLISTA BIBLIOPIL** (1936); **MOSSEN ILDEFONS RULLAN I EL "QUIXOT"** (1969). Deixa inèdita una **BIOGRAFIA DEL RDM. BERNAT NADAL, BISBE DE MALLORCA 1745-1818**, i publicada parcialment a "La Nostra Terra" una **BIOGRAFIA DE MATEU OBRADOR**.

Com a editor de textos literaris o històrics, va publicar: **OBRA DEL MENYSPREU DEL MON, DE MN. FRANCESC D'OLESA** (1931); **DIETARI DEL DOCTOR FOL DE 1782 A 1788** (1933-35); **CONSTITUCIONS E ORDINACIONS DEL REGNE DE**

MALLORCA, SEGLES XIII-XV (1932-1934); **LIBRE DEL MOSTASSAF, segle XV** (1949).

Per elaboració dels documents que manejava, va produir les interessants monografies **PREGONS DEL SEGLE XVI** (1929), **ORDINACIONS GREMIALS I ALTRES CAPITOLS DE MALLORCA** (1930), **LOS JUDIOS DEL REINO DE MALLORCA, SIGLOS XIII y XIV** (1956-1961), **ELS REIS DE LA CASA DE MALLORCA** (1957), **EL CONQUISTADOR Y MALLORCA** (1958), **LA BANCA MALLORQUINA EN TEMPS DE FERRAN EL CATOLIC** (1962) i una multitud d'altres escrits breus, publicats a periòdics i revistes o a volums de miscel·lània (Congressos, etc.).

La seva obra més coneguda i més cercada, i al mateix temps més extensa, és la **HISTORIA DE MALLORCA**, de la qual han aparegut set volums i s'anunciava en preparació el vuitè.

Es tracta d'una obra bastant difícil de manejar. Només el primer volum està relativament estructurat com a "Història" ordenada cronològicament; però té el defecte —seguint l'exemple d'En Quadrado— d'acabar en sec amb l'adveniment de Felip V, com si en els dos segles que ens en separen no hagués passat res a la nostra illa.

Els altres volums són un seguit de petites monografies encadenades sense orde temàtic ni cronològic. Constitueixen una lectura variada, plena d'elements anecdòtics sovint molt interessants, però també sovint inesperats, perquè els manca un lligam conceptual i un sentit de les proporcions.

En resum: la personalitat de Mn. Antoni Pons es manifesta en la seva Història com la d'un gran replegador de materials per a la futura Història de Mallorca: materials utilíssims, que esperen una mà experta i un cervell capaç de síntesi per a reelaborar-los i donar-los forma definitiva.

RECORDANT LA SETMANA DE PASTORAL URBANA

LA COLUMNA DE FOC té interès a recordar als seus lectors, als capellans de la diòcesi i a les autoritats eclesiàstiques, que el punt 6 de la Ponència "Pràctica" III de la Setmana de Pastoral Urbana celebrada a Ciutat del 5 al 9 de juliol d'enguany, deia textualment:

"LA LLENGUA DE MALLORCA HA D'ESSER LA PROPIA I NORMAL A LES CELEBRACIONS LITURGIAQUES A CIUTAT segons aquests criteris:

a) **ABANS DEL PRIMER DIUMENGE D'ADVENT (28 NOVEMBRE 1976) S'HAN DE REVISAR ELS HORARIS DE LES MISSES, ALMANCO EN EL SENTIT QUE N'HI HAGI EN MALLORQUÍ I EN CASTELLA A LES DIVERSES HORES.**

b) **En els sagraments dels malalts, del matrimoni, de la penitència i en les exèquies, s'usarà la llengua dels qui els demanen i celebren.**

c) **Les Parròquies establiran un calendari de batejos en mallorquí i castellà segons les característiques del sector.**

d) **A LES CELEBRACIONS DE CARACTER DIOCESA PER A TOTA LA CIUTAT (missa crismal, misses concelebrades a la Seu per Pasqua, Nadal, Corpus...) I A LES MISSES DELS NOSTRES SANTS I A LES RELACIONADES AMB LA NOSTRA HISTORIA (feta de la Conquista), S'USARÀ LA NOSTRA LLENGUA.**

(Els subratllats són nostres).

Participaren en la votació d'aquesta Ponència, que es feu punt per punt, 116 membres; i el punt 6 obtingué el següent resultat:

SI, 88
YUXTA MODUM, 6
NO, 10
EN BLANC, 12

Es a dir, que la majoria a favor del SI va ésser superior als dos terços de votants que es necessiten a les Corts per aprovar una Llei modificadora de Lleis Fonamentals... Per tant, semblava assegurat que aquesta vegada l'Església de Mallorca intentaria posar-se definitivament a l'altura de les seves responsabilitats.

El nostre desengany fou gros, en veure que un acte religiós tan RELACIONAT AMB LA NOSTRA HISTORIA com és el Centenari del Rei En Jaume, es va fer com de costum EN CASTELLA. I com que la

(Passa a pág. siguiente)

JA HI TORNAM ESSER!

PER AINA MOLL

Un ja no sap què pensar: si a les àrees centrals hi ha una desconexió total i absoluta de les cultures no castellanes que formen part de l'Estat Espanyol, o si es tracta d'una política mal intencionada de confusió, per evitar que els membres d'aquestes cultures prenguin consciència de la seva identitat col·lectiva.

Fa pocs dies, un nou fet ha vingut a renovar en nosaltres aquest dubte: hem pogut llegir a diferents diaris una notícia d'Europa Press, segons la qual la propaganda oficial del proper referèndum estarà impresa EN TODAS LAS LENGUAS VERNACULAS ESPAÑOLAS, i que la campanya ja està elaborada EN CASTELLANO, CATALAN, GALLEGO, MALLORQUIN, VALENCIANO Y VASCUENCO.

Es possible que hi hagi alguna despitat, que pensi: "Ja era hora! A la fi queda clar que no hi ha una "Llengua nacional" i unes altres llengües de segona classe, sinó que totes tenen la mateixa

categoria". Si qualcú pensés així, demostraria una gran ingenuïtat. El fet d'incloure el castellà entre les "lengües vernacules" és un acte demagògic que no pot enganar ningú. El fet que no es pugui respondre al referèndum més que en castellà, demostra que el castellà segueix essent la "llengua nacional"; i no importarà que al costat del nostre SI o del nostre NO posem entre parèntesis "en castellano", perquè la pregunta també estarà redactada en castellà.

Però la cosa més inefable és la llista de "lengües vernacules" que ens fan empassar: en lloc de posar-hi les quatre autèntiques, en posen sis: hi afegeixen el "mallorquí" i el "valencià" (i entre elles i el català intercalen el gallec, per acabar de separar de separar (amb l'excusa de l'orde alfabètic), amb una incultura —o una barra— absoluta. I jo que em pensava que el tema de la distribució de llengües de l'Estat espanyol ja era conegut de qualsevol individu que hagués passat la EGB! ... Es veu

que no em curaré mai de la meua ingenuïtat.

Aquesta classificació és absolutament ridícula, i serà molt curiós veure quines diferències hi ha entre la propaganda feta en "mallorquí" i la feta en "català" i en "valencià": l'únic slògan que coneixem fins ara —"Informa't bé i vota"— no admet la més petita diferència, i en general en presentaran poques, perquè a una propaganda de referèndum s'usen poques paraules del llenguatge familiar (com "allot, ca, moix, poal, pitxer, greixonera", etc.), que són les que resulten molt diferents d'un dialecte a l'altre: el llenguatge polític és llengua d'ús públic, llengua comuna, vàlida per als parlants de tots els dialectes.

D'altra banda, aquesta llista de llengües arbitrària i anticientífica, si bé pot produir confusió i satisfereix "gonellistes" i "ombuenistes" que refusen per a la nostra llengua el seu nom de CATALA, també pot ferir moltes susceptibilitats. No crec que menorquins i eivissencs

acceptin que a les seves illes la propaganda sigui feta en "mallorquí": la voldran en "menorquí" i en "eivissenc" (i bé que faran, perquè si posam la cosa a nivell de sub-dialecte, hem d'acceptar les tres varietats amb igualtat de categoria); i la gent de Tortosa no la voldrà ni en "valencià" ni en "català", sinó en "tortosí", que és el seu...

I no seria gens estrany que la gent de Saragossa reclamés la propaganda en aragonès, la de Sevilla en andalusí, la de León en lleonès, i no parlem de la d'Astúries, que amb tanta força reivindica el bable. I, naturalment, tots ells tindrien raó: dins una classificació lingüística científica, tots ells tenen tanta o més categoria que el valencià, i sens dubte més que el mallorquí, que sols enclou una part del dialecte de les Illes.

Una vegada més hem de dir: "Si no fos trist, faria riure". Si l'Administració volia donar proves de bona voluntat envers les llengües no castellanes de l'Estat, tenia una bona ocasió per a fer-ho: li bastava parlar de "lengües nacionales" i

posar la llista autèntica de tals llengües. I no cal dir que la fórmula que s'haurà d'usar d'aquí pocs mesos, si realment es produeix un canvi efectiu de les estructures de l'Estat Espanyol, serà la de LLENGÜES OFICIALS. Perquè una vertadera estructuració democràtica exigeix el reconeixement de la igualtat de categoria entre el castellà i les altres llengües de l'Estat, i de l'US OFICIAL DE TOTES: no ens podem accontentar amb menys.

P. S.— Aquest escrit estava destinat a La Columna de Foc de dissabte passat, i per dificultats tècniques no hi va sortir. De llavors ençà, hem vist als diaris els primers texts de propaganda en "mallorquí", on l'única diferència que es pot notar amb el mateix text redactat en "català" és l'ús de l'article "salat" es, sa: a Pollença seria més apropiat el text "català" (o el "valencià", que resultaria exactament igual), i a la comarca catalana de L'Empordà on també "salen", els convindria el text "mallorquí"...